

بازیگران این نمایشنامه توران مهرزاد، پرخیده، حسین خیرخواه، صادق بهرامی، حسن خاشع، محمد علی جعفری، تقی کهنمویی، ایرج ساویز، عزت الله انتظامی و فلور انتظامی بودند. چهره پرداز یا گریمر برنامه نیز نصرت الله کریمی بود.

اجرای نمایشنامه تارتوف و تهدید مخالفان به آتش زدن تارتوف

نمایشنامه «تارتوف» اثر معروف و منظوم مولیر نویسنده فرانسوی در تئاتر فرهنگ و سعدی در دو زمان مختلف به روی صحنه آمد که هر دو بار نیز کارگردانی آن با حسین خیرخواه، هنرمند بزرگ و شاگرد نوین بود. این نمایشنامه که به وسیله مرحوم فروغی ذکاءالمک ترجمه شده بود از سال ۱۲۹۰ شمسی بارها با عنوان «میرزا کمال الدین» به روی صحنه رفته بود. تارتوف داستان مرد شایعی است که نقاب زهد بر چهره زده و خود را در لباس مرد خدا در آورده و بدین ترتیب توانگر ساده دلی را می فریبد و مالش را از چنگش در می آورد، اما سرانجام خیانتش آشکار می شود و به سزای اعمال خود می رسد. هنگام اجرای این نمایشنامه در تئاتر فرهنگ که با نام «میرزا کمال الدین» روی صحنه رفت زمزمه مخالفت و تهدیدهای نگران کننده ای را در میان بعضی از کسبه که با تارتوف فرهنگ ملک مشترک داشتند به وجود آورد. این نگرانی با تهدید به آتش کشیدن تارتوف، آنقدر برای صاحب سرمایه های تارتوف جدی بود که با وجود میل باطنی به اجرای آن، از نوین خواستند تا نمایشنامه را عوض کنند. روانشاد مصطفی اسکویی در کتاب «تاریخ تئاتر ایران» در این باره می نویسد: خیرخواه که مردی شجاع بود با وقت قبلی به ملاقات پیشنهاد مسجده لاله زار که درست روبروی ساختمان تئاتر فرهنگ «پارس» واقع شده بود رفت و نگارنده (اسکویی) را نیز با خود برد. درست پس از اتمام نماز ظهر، در شبستان مسجد در کنار پیشنهاد نشستم و خیرخواه با خوشرویی و شیرین سخنی در ستایش خدمات مسجد و سپس در مدح نمایش و اثرات اجتماعی و انسانی آن مطالبی اظهار داشت. آقای پیشنهاد که تا آن زمان تنها از ذم نمایش و جنبه های لهو و لعب آن مطالبی شنیده بود از توضیحات اقناع کننده خیرخواه که نمایش چیزی مانند تعزیه و شبیه خوانی است لبخندی زد و گفت این جوان همکار شما هم (اشاره به اسکویی) حتماً شبیه علی اکبر را می خواند! آشتی جوانه به ما اجازه مرخصی داد. پس از این ملاقات و رفع تهدید از تارتوف، سهام تماشاخانه ها ارتقاء پیدا کرد و نمایش نیز چند شب زیادتر از معمول اجرا شد.

نوین از روی علاقه و اقدام و درخواست خود موفق شد به شکلی از برخی دروس کنسرواتوار شهر تولوز بهره جوید. وی در این مورد دارای تأییدیه ای نیز بود که به احسان طبری نشان داده بود: در سال ۱۳۰۷، که نخستین گروه محصلین ایرانی به اروپا اعزام شد، نوین در میان آنها بود. در فرانسه، در شهر تولوز، علیرغم میل سرپرست دانشجویان ایرانی در آن ایام (اسمعیل مرآت) به قصد تحصیل وارد کنسرواتور شد، زیرا در کنسرواتوارهای فرانسه شعبه ای برای تحصیل هنر نمایش بود. زمانی در ایران نوین مدارک فراغت تحصیل خود از این کنسرواتور را به اینجانب «اسکویی» نشان داده بود. نکته جالب در این مدارک تصدیق این نکته بود که نوین به هنگام امتحان و اجرای دکلاماسیونهای هنری تسلط خویش را به طرائف فونتیک و فن بیان در زبان فرانسه نشان داده بود. در جریان تحصیل نوین در اواسط تحصیل خود یکبار به تهران آمد و در کلوب ایران جوان (صنعتی) پییس هائی را که خود وی یا دیگران ترجمه کرده بودند به صحنه گذاشت. پس از یک دوران فعالیت کوتاه تئاتری نوین بار دیگر برای تکمیل تحصیل به اروپا بازگشت.

دنیاله مطلب در صفحه ۸

صحنه ای از اجرای نمایشنامه «تارتوف» اثر مولر نویسنده بزرگ فرانسوی که در ایران با عنوان «میرزا کمال الدین» در تئاترهای فرهنگ و سعدی به روی صحنه آمد. در این صحنه، چهره ها از چپ عبارتند از: نصرت الله انتظامی، توران مهرزاد و فلور انتظامی. خوشبختانه این سه بازیگر در قید حیات هستند و ما نیز عمر درازی برای آنان آرزو داریم.

محتشم، نوین در این کانون نمایشنامه مردم و زن وظیفه شناس نوشته خودش را، کارگردانی و بازی می کند. سپس با بدرقه اعضای کلوب در رشت و پهلوی نیز آن ها را نمایش و با خیال اتمام تحصیل، دوباره عازم پاریس می شود.

یاد مانده ها

از نصرت الله نوح (۱۳۲)

www.safinehnooh.com

نظری گذرا به تأثر تجربی - علمی ایران (۳) نوین در سال ۱۳۴۸ بدون سرو صدا به ایران آمد و دوباره به مسکو برگشت

زندگی هنری پرفراز و نشیب نوین که با اجرای نمایشنامه «ولین» در تئاتر فرهنگ خیابان لاله زار آغاز شده بود با اجرای برنامه ناتمام نمایشنامه «چراغ گاز» در تئاتر فردوسی ظاهراً پایان یافت و او همراه سایر سران حزب توده ایران پس از تیراندازی به شاه در دانشگاه تهران و غیرقانونی شدن حزب روانه زندان شد و در زندان نیز ضمن راهنمایی مخفی هنرمندان تأثر سعدی، کتاب فن تئاتر را نوشت. دوران دو ساله زندان و تبعید او نیز با فرار معروف از زندان قصر پایان یافت و او پس از یکی دو سال توقف در تهران و زندگی مخفی، باز همراه سایر سران حزب، از ایران به شوروی سابق مهاجرت کرد و در مهاجرت به تحصیل و تدریس پرداخت. تنها مسئله ای که تا بعد از انقلاب پیرامون زندگی نوین افشا نشده بود مسافرت مخفی - علنی او از شوروی به ایران بود.

پس از خدمت نظام، در سال ۱۳۰۶ وارد جرگه ارکستر جامعه بارید، با هدف آموزش ویولن شد. به روایت علی اصغر گرمسیری، نوین با یک نمایشنامه تک پرده ای، جهت کسب اجازه شرکت لرتا در آن، به کمندی ایران، مراجعه می نماید. و این درست مصادف با هنگامی است که لرتا نمایشنامه ای را به سرپرستی گرمسیری، روی صحنه در دست تمرین داشته است. لرتا به دلیل کارگردانی پییس نامبرده توسط خیرخواه، پیشنهاد را می پذیرد.

سال ۱۳۰۷ نوین نیز همراه نخستین گروه محصلین اعزامی به اروپا، روانه فرانسه می شود، و در شهر تولوز، در رشته ی تاریخ و جغرافیا، مشغول تحصیل می گردد. تاریخ، رشته مورد علاقه او نبود و سرپرست محصلین، اسمعیل مرآت نیز با تقاضای انتقال وی به کنسرواتوار موافقت نمی کند. با این حال نوین نظر به علاقه شدید در کلاس فن بیان شرکت می نماید و به کسب گواهینامه نیز موفق می گردد. در سال ۱۳۱۱ به تهران مراجعت نموده و به جمع کلوب ایران جوان، که دیگر کانون

نگارنده در باره مسافرت نوین به ایران در سالهای پایانی دهه چهل مطالبی جسته گریخته از دوستان می شنیدم اما باور کردن آن برایم مشکل بود. شنیده بودم که بزرگ علوی و احسان طبری نیز دوست داشتند به ایران بیایند ولی شرایطی را که رژیم شاه برایشان پیشنهاد کرده بود نپذیرفتند و نیامدند. با این دلیل بود که مسافرت نوین به ایران برایم قابل قبول نبود: اما پس از انقلاب که اکثر مهاجران به شوروی به ایران بازگشتند. معما حل شد و از قدیم هم گفته اند که: معما جو حل گشت آسان شود.

دکتر خانلری پشتیبان نوین بود

معما را بیشتر دوست روانشاد، مصطفی اسکویی که خود تحصیل کرده دانشگاههای مسکو و از شاگردان و دوستان استاد عبدالحسین نوین پدر تئاتر علمی - تجربی ایران بود به وجود آورده بود. او بود که برای اولین بار مسئله مسافرت بدون سرو صدا نوین را به ایران در محافل خصوصی به دوستان عنوان کرده بود.

مسئله ناگفته این معما و کلید حل آنرا بعدها یافتیم و آن حضور و وجود مردی مردستان، که عمری به درازای تاریخ ایران دارد، در پشت سر عبدالحسین نوین بود. این مرد دکتر پرویز ناتل خانلری بزرگمرد فرهنگ و ادب ایران بود. تلاشی که نوین در مسکو همراه با شاهنامه شناسان شوروی برای تصحیح و تنظیم نسخه ای شسته رفته از شاهنامه و نوشتن نمایشنامه هایی از این شاهکار برای اجرا در تئاترهای مسکو کرده بود از چشم خانلری دور نمانده بود و با وجود دوستی دیرینه ای که بین آنها وجود داشت باعث شد تا خانلری وسیله مسافرت نیمه مخفی نوین را از مسکو به تهران فراهم سازد. داستان را همراه با نوشته اسکویی و شرح حال نوین می خوانید:

زندگینامه نوین

به نقل از کتاب «تاریخ تئاتر ایران» استاد عبدالحسین نوین ۱۳۵۰-۱۲۸۰
عبدالحسین نوین در شهر بیرجند، در یک خانواده معمم تولد یافت و در ایام کودکی پدرش را از دست داد. در نوجوانی به تهران آمد، ابتدا وارد دبیرستان نظام و سپس دبیرستان دارالفنون گردید.

سپاسگزاری

بدین وسیله از کلیه دوستان، بستگان و سرورانی که به طرق مختلف اعم از شرکت در مجالس خاکسپاری و ترحیم، درج آگهی تسلیت، ارسال نامه، دسته گل، تلفن و ایمیل از درگذشت عزیزمان «فریبا لیقوانی» ابراز تأسف و همدردی نموده و ما را با مهربانی بسیار مورد تفقد و تسلی قرار داده اند بسیار سپاسگزاریم و مهرشان را ارج می نهیم. اگر به دلیل تألمات روحی امکان تشکر حضوری از یکایک عزیزان را نداریم، پوزش می طلبیم.

خانواده های لیقوانی، طاهری

سام فینی

Realtor/Loan Specialist
San Francisco Bay Area

مشاور املاک و وام (سانفرانسیسکو، سن حوز و بی اریا)

Buy خرید ❖ Finance وام ❖ Sell فروش ❖

<p>Daly City</p> <p>4BR/3BA including One Master. 2,220 Sq.Ft living area. Beautifully remodeled gourmet kitchen w/breakfast nook & island. Formal dining room, stainless appliances & double sink, refrigerator, stove & dishwasher, granite countertops, marble fireplace & updated bathrooms. Offered: \$935,000</p>	<p>Daly City</p> <p>Westlake Olympic #1 house. 1st time on the market. Near 40 Yrs! 4+BR/2.5BA, including One Master. 2,600 Sq.Ft living area. 3 Car garage tandem. Formal dining room, Breakfast nook, eat-in kitchen, refrig, stove & dishwasher, fireplace & original bathrooms. Offered: \$920,000</p>	<p>Daly City</p> <p>3BR/2BA Up & Unwarranted 1Br/1Ba Downstairs. 1800 Sq.Ft., Nicely Remodeled Kitchen, Baths, 2 Car Garages Side by Side, Unbelievable Ocean View, Hurry, Won't Last Long! Offered: \$789,000</p>
<p>Sacramento, Pending</p> <p>Fabulous 4BR/3BA, 3 car garage, 2,347 Sq.Ft. AC, 3 years old, tile roof, short sale. Subject to Lender Approval. Estimated Market Value: \$450,000 Offered: \$399,000</p>	<p>Triples, Berkeley</p> <p>Location, Cash Flow, Investment! Gorgeous 3plex in nice location of Berkeley with cash flow. 1BR/2BA & 3 car parking. Separated gas & electric meters. Offered: \$799,000</p>	<p>Berkeley Mixed Use</p> <p>Sold \$1,350,000</p> <p>2 in 1, a building with Store & 2 units on the top. 2BR/1BR each plus a house on the back, all remodeled kitchens, bathrooms & more! Cash Flow! Offered: \$1,349,000</p>

(650)834-1586

www.samfini.com

Email: farsi@samfini.com

Fax: (650) 991-3630

323 89th Street, Daly City, CA 94015

DCP
(650) 834-1586

Over 30 Years of Operation, Great Cash Flow, Long or Short Term Lease Possible, \$1600 per month rent & \$79,000 for Business Including Inventory, Coolers, Tools & More! Offered: \$79,000